

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{4}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

☐ ☐

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

☐ ☐

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Arhieriei și fratativele de pace.

Tratativele de pace s'au încheiat.

Nu avem încă nici un comunicat oficial — asupra rezultatului, dar faptul, că s'au încheiat tratativele cu ministrul prezident și cu cel de culte, denotă, că *rezultatul* nu va întârzia nici el. Ne vom pronunța la timpul său, asupra lui, când îl vom cunoaște în întregime, deși credem, că timpul *a sosit*, și obștea românească e îndreptățită a cere publicarea actelor, căci în sfârșit nu e vorbă numai de interesele comisiei, ci de ale neamului românesc întreg. Comitetul se va întruni în săptămâna viitoare Marți, la Budapesta; pe atunci am putea ști și noi, de ce e vorba.

Cât pentru decursul tratativilor, — după cum aflăm din ziarele străine — chestia a decurs mai nefed. Agitația presei opoziționale a scăzut cel puțin cu o octavă, și organele guvernamentale declară pe față, că înțelegerea e terminată.

Pe noi ne impoartă deocamdată *decorul*, ce l-au primit aceste fratative, prin interesul ce l-au manifestat Arhieriei celor două biserici românești. Toți Arhieriei români au petrecut săptămâna trecută în Budapesta, cu excepția Excelenților Lor Mitropolitul din Blaj (reprezentat prin delegatul: părintele canonic Dr. V. Suci) și Mitropolitul din Sibiu (nu știm, dacă a fost reprezentat).

Nu sunt, de sigur, vremile de așa, ca Arhieriei noastre să ia asupra-le și conducerea intereselor politice ale neamului, cum era până dincoace de jumătatea veacului trecut; dar biserica și instrucția noastră își are interesele ei vitale, cari nu pot fi trecute cu vederea, când e vorbă de o schimbare cât

de neînșămnată a relațiilor încordate și insuportabile de până acum.

Arhieriei noastre și-au împlinit *datoria*, urmărind cu interes mersul tratativilor și discutând și cu domnul ministru de culte chestiile noastre ardente: bisericești-scolare.

Iată ce credem noi că s'a discutat și *a trebuit* să se discute, cu acest prilej.

Intâi: Chestia *școlilor* noastre, cari în urma legii apponyiane ni s'au închis cu sutele, și ni s'au excepționat, deasemeni, sute de învățători. Ajutoarele de stat, cari se distribuie azi pentru școlile primare, cu atâtea condiții îngreunătoare, să se pună la dispoziția Arhieriei.

Al doilea: ajutorarea bisericilor noastre — întregire de congruă, cvinvenalele eventual și fond de penziune — să se facă din fondul cultelor, punându-se la dispoziția Arhieriei noastre sumele, ce se distribuiau până acum dela minister.

Al treilea: toate parohiile ce ni-s'au răpit la Hajdudorogh — toate parohiile, cari se cer la sinul diecezelor — mame, — să ni-se restituie, (Chestia aceasta nu ne inspiră prea multe îngrijiri, căci aveam și până acum garanță deplină că bulla „Christifideles” se va revizui!)

Al patrulea: E vorbă aci de *autonomia* bisericii noastre românești unite cu Roma. Intrucât ne putem încrede în enunțările contelui Tisza (după zarele ungurești), chestia aceasta s'ar rezolvi *deodată cu autonomia bisericii romano-catolice*. Noi nu putem crede în acest lucru și Arhieriei nostri vor fi făcut, de sigur, toți pașii necesari, pentru asigurarea autonomiei noastre a parte, căci fără aceasta, toată viața noastră ca biserică națională independentă, e absolut: *iluzorie*.

Acele ar fi punctele mai de

seamă ce cad în sarcina Arhieriei noastre, rămânând eluptarea avantațiilor politice, în sarcina bărbaților conducători ai comitetului nostru național.

Așteptăm rezultatul, ce nu mai poate întârzia acum, ca să înțrăm apoi și în amănunte, dacă va fi lipsă.

Revizuirea bullei „Christifideles”. Foile maghiare din Budapesta anunță, PP. SS. Lor Dr. Demetriu Radu, episcopul Oradei, Dr. Vasile Hossu, episcopul Gherlei, Dr. Valeriu Traian Frențiu, episcopul Lugojului și delegatul Excel. Sale Dlui Mitropolit canonicul Dr. Vasile Suci, au fost invitați în ministerul de culte, unde au avut lungi consfătuiri cu ministrul de culte dl Jankovich Béla și secretarul contele Klebelsberg Kuno în chestia revizuirii bullei Christifideles. În cursul consfătuirii s'au relevat două momente. E a se constata la fața locului, cari sunt acelea parohii, în cari populația românească este în majoritate, și diutre aceste cari doresc să fie reincorporate la diecezele cărora au aparținut? Ministrul de culte a accentuat, că la cazul unei reincorporări, episcopatul trebuie să garanteze că credincioșilor de limbă maghiară li-se va asigura naționalitatea între orice împrejurări. Dăm știrea cu toată rezerva.

Din durerile Culturale ale Bucovinei. În nrul 7 al escelentei reviste din București „Românismul” cetim o interesantă dare de samă despre situația culturală a românilor bucovineni din care estraagem următoarele:

„Cam pe la anul 1860, pe lângă tendința de germanizare, o nouă primejdie s'a ivit pentru școala românească: anume primejdia rutenismului, această invenție a guvernului central în interesul politicii superioare. Astfel numărul școlilor curat românești crește cu greu, în schimb școlile rutenesti isvorăsc nu altceva. În anul 1865 erau în Bucovina 133 de școli primare, dintre cari 108 mixte, adecă utraqviste, 12 germane, 13 rutene și nici una curat românească. Dela 1865 până la 1875 s'au înființat 13 școli românești, iar numărul celor rutene s'a urcat dela 13 la 50; între 1875—1885 numărul școlilor rutene a crescut în acelaș timp la 85.

Azi sunt în întreaga Bucovină 179 de școli primare românești din 531 câte sunt

de toate. Pe lângă aceste mai sunt 21 de școli românești utracviste, adică astfel de școli în care pe lângă limba maternă a elevilor se mai întrebuințează încă o limbă de predare, la noi aproape în toate cea germană.

De tot rău stăm în privința instituțiilor mai înalte de cultură pentru fetele noastre. Nu avem nici o singură școală mai înaltă de fete, în care s'ar preda măcar o singură materie în românește, deși în Cernăuți este un liceu de fete, susținut din fondul bisericii noastre, căruia deci consistorul, ca susținător iar putea impune după lege, limba de instrucție. Apoi mai sunt aproape în fiecare oraș licee particulare sau ale orașelor respective; apoi, pe lângă aceste, și o școală normală de fete în Cernăuți. Toate curat nemțești, abia de se predă în unele limba română ca ori și care materie. Aceasta e o mare pagubă pentru cultura românească, deoarece în aceste școli fetele noastre primesc o învățatură și o creștere care numai culturii românești nu-i aduce nici un folos. Doamna româncă, de obicei în cele mai multe familii românești, citește mai cu plăcere „Leipziger-Illustrierte-Zeitung” sau „Das Buch für alle” decât „Luceafărul” sau „Junimea literară”; se simte mai bine cu un roman nemțesc în mână, decât cu o carte românească, se simte mai ademenită de o reprezentare străină ș. a. m. d. E timpul suprem, ca să se facă tot ce e cu putință, ca pentru Românce să fie măcar un liceu, dacă nu mai multe curat românești, pe lângă școala normală de fete din Cernăuți care ar trebui naționalizată numai decât, precum s'a făcut cu școala normală de băieți. Și aceasta s'ar putea încerca mai ales la liceul de fete din Câmpulung, sau la cel din Suceava sau la cel gr. or. din Cernăuți, pe unde românii ar putea

exercita oarecare presiuni pentru stoarcerea drepturilor lor.

E foarte interesant și de aceea înșir aici lista tuturor școlilor secundare din țară, pentru că din această listă simplă se vede cât de urit e ciupită, ca de vărsat, fața frumoasă și curată de odinioară a mândrei Românce, care a fost Bucovina. Azi avem în Bucovina nici mai puțin nici mai mult decât 14 școli secundare; acestea sunt: în Cernăuți: gimnaziul I. al statului curat nemțesc, la care prin anii 1865 a umblat Eminescu; gimnaziului al II-lea al statului curat nemțesc, cu clase paralele rutene-germane; gimnaziul al III-lea al statului curat nemțesc, cu paralele române-germane; școala reală ortodox-orientală, însă curat nemțească — știți în Bucovina avem și nemți ortodoxi-orientali, și pentru aceștia stăpânirea se îngrijește cu o predilecție deosebită, macar că poartă limba maternă română, — această școală e susținută din fondul nostru religios și în schimb poartă scumpul sufix de gr.-or.; apoi mai avem în Cernăuți o școală reală a statului, înființată acum doi ani, iarăș curat nemțească; un gimnaziu particular polon; în Coțmani un gimnaziu rutean-german al statului; în Vășcăuți un gimnaziu particular rutean; în Vișnița un gimnaziu curat rutean al statului; în Storojeniți un gimnaziu particular jidovesc; în Sirete un gimnaziu curat nemțesc al statului; în Rădăuți un gimnaziu curat nemțesc cu clase paralele române-germane; în Suceava un gimnaziu gr.-or., susținut iarăș în schimbul sufixului greco-oriental din fondul bisericii noastre, bani românești deci, gimnaziul însă curat nemțesc cu clase paralele române-germane; și aceasta ca și școala reală gr.-or. din Cernăuți avea să fie numai „deocamnată” nemțești, până ce vor fi cărți și profesori români, însă „deocam-

dată” are în ochii stăpânirii noastre o dată rată de cel puțin 50 de ani, după cât vede până acuma; apoi în Gura-Humorului un gimnaziu real al statului, curat nemțesc; în sfârșit în Câmpulung un gimnaziu român-german al statului.

Din numărul exorbitant de marea școlilor nemțești, pentru o țerișoară cum Bucovina, se vede cât colo tendința de germanizare.

Și mai tare a ieșit la iveală această tendință de germanizare prin școala la care a fost înființată în anul 1875, care a fost întemeiată drept dar pentru alipirea ei dinicioasă de o sută de ani la stăpânirea cea nouă. De atunci Bucovina este chipă privită de cel mai restic for al germanismului. Și când la crearea acestei univerități deputatul Georghe Hurmuzachi a cerut parlament ca neputând fi cu totul românească, să se creieze măcar unele catedre paralele cu limba românească de prelegeri atunci Nemții centraliști, cari erau la putere s'au înspăimântat așa de tare, că germanismul din depărtatul orient se va pierde încât au votat prin lege caracterul curat german al acestei universități, măcar că soluția împărătească pentru întemeierea ei nu conținea nimic în sensul acesta. Cu mare greutate s'au scos vre-o câteva catedre la facultatea teologică și catedra pentru limbă și literatura română, să fie cu limba română propunere românească.

Importanța religiei creștine

(De Nicu Filipescu pentru savanții noștri.)

Turnu-Severin. Ianuarie 1911

În acest veac de scepticism și materialism care predomină mai ales și pe cultura noastră socială pretinsă cultă, și

FOIȚA.

MALTA.

Amintiri dela congresul euharistic.

(Continuare)

Corabia din Alexandria, cu care trebuia să fie adus Pavel în Italia ca prizonier, a naufragiat în golful sf. Pavel, situat la nordul insulei. Soldații la început vroiau să ucidă pe prizonierii naufragiați, pentru ca ei să nu poată scăpa, iar sutașul Iulius vrând să ferească pe Pavel a oprit sfatul lor și a poruncit ca ceice vor putea să înnoate să iasă la pământ și așa unii pe scânduri, alții înot au scăpat toți la uscat. În acel golf s'a întâmplat că la focul aprins de locuitorii insulei pentru naufragații cupriși de frig — și erau în corabie de toți suflete 276 — Pavel a fost mușcat de o viperă, și fiindcă el n'a pățit nici un rău, căci ei se așteptau să cază în pripă mort, apostolul a fost primit de insulari ca o ființă divină. În acelaș loc a fost adăpostit el și cei doi tovarăși ai săi Luca și Aristarh timp de trei zile de către Publius, om cu stare, mai marele ostrovplui. Putem admite cu siguranță că Publius a primit cu cinste pe Pavel în capitala insulei, orașul Rabato-Notabile de

astăzi. unde Sfântul a vindecat în mod miraculos și pe tatăl lui Publius de-o boală primejdioasă de friguri. Tradițiunea mai spune că Publius a fost cel dintâi episcop al insulei. Însă chiar dacă Pavel în timpul șederii sale de trei luni în Malta, unde era foarte venerat, ar fi locuit statornic în aceste caverne, a putut însă să țină adunări în ele, să fi predicat evangelia și administrat sfințele sacramente pentru neofii. Locul în orice caz este sfânt și ne-am rugat și noi aici pentru o scântee din râvna învățată și dragostea cu care inima lui mare era pătrunsă pentru Hristos și opera Lui de răscumpărare. Din Faptele Apostolilor se învederează că Pavel și tovarășii săi au fost primiți în mod ospitalier în Malta. Desigur și-au reamintit mult timp de această găzduire banii oameni după ce-au pornit spre Italia cu o corabie din Alexandria, care era cu semnul Dioscurilor și sosind în Siracusa au zăbovit acolo trei zile, de unde prin Rhegium au venit la Puteoli.

Faptele Apostolilor numește barbari pe locuitorii insulei. Aceasta de sigur nu din cauza lipsei de cultură, ci pentru-că vorbeau o limbă neînțeleasă de Romani și Greci. Malta fără îndoială este una din cele mai vechi țări culturale și se bucură de o considerație ca puține alte țări din lumea veche. Săpăturile din Malta și din insula Gozo, situată în apropierea ei, și care a împărțit cu Malta soarta ei bună și rea până în

ziua de astăzi, ne desvălesc construcții puternice în piatră din epoca preistorică. Pe această populație primitivă s'au așezat insulă Fenicienii vestiții comerciați din Tirus și Sidon, cari și-au găsit în golfurile ei naturale adăpost și loc de întrepozit pentru corăbiile și mărfurile lor. La acest popor se pare a se reduce originea dialectului special de vorbire a Maltezienilor. După Fenicienii insula a fost stăpânită de Cartaginezi și după aceștia — după al doilea războiu punic — de Romani. După cum am văzut în colecțiunile muzeelor, fiecare popor a lăsat urme aci. Fenicienii de exemplu mormintele lor făcute în stâncă și Romanii numeroase inscripțiuni și ruine de construcțiuni. De acestea s'au găsit și aci și anume între Rabato și Citta Vechia și s'au scos la lumină ramășițele foarte interesante ale unei foarte bogate case romane. Noi am fost foarte cunoscători D-lui Portelli că ne-a condus la aceste ruine prefăcute într'un mic muzeu căci mai cu seamă pardoseala cu mozaic în parte bine conservată, este demnă de zădărnici pentru frumoasele sale culori vii.

5. Orașul cavalerilor de Malta.

Precum aiurea, și aci cultura română a fost ruinată de barbari și anume de Vandali. Stăpânirea a fost luată dela ei de Bizantini, marele general a lui Iustinian și trugătorul imperiului vandal, când acesta a trecut spre Africa pentru un

gândesc a nu fi fără folos pentru mulți cetitori ai „Unirei“, reproducerea aprecierilor dlui Nicu Filipescu, în chestia semnalată.

Pentru cei mulți de dincolo e bine să se știe că în Statul-Român, dl N. F. ocupă o situație analoagă, dacă nu superioară celeia a contelui Andrassy, în Ungaria, fie după ilustra sa origine, fie după cultura enciclopedică, fie după marea bogăție și după entusiastul său patriotism.

În scrierea sa politico-filosofică „Cătră un nou ideal“¹⁾ care astăzi, după 14 ani dela apariție, a ajuns de domeniul publicității, dl N. Filipescu iată ce spune conducătorilor și savanților:

— „Vrând, nevrând, morala te târâste mai pe sus de lumea sensibilă, într-o sferă superioară, până la desvălirea principiului chiar, care cârmuește conștiința... Ea creiază mai pe sus de lumea experimentală, o lume transcendentă, pe înălțimile căreia este Dumnezeu unic și atotputernic care intrupează legea morală. Această ființă superioară, iar nu îngâmfata noastră neputință, e principiul cârmuitor al lumii. Actul moral de mărturisire a subordinației noastre cătră aceea ființă superioară e sâmburele din care răsare sentimentul religios.

În fine, se mai adaogă că o credință care izvorește din un sistem exclusiv rațional, nu poate naște decât o morală curat aristocratică. Până la înălțimile ei fusă nu pot să străbată, prin puterea cugetării, decât puțini privilegiați de felul înțelepților Greciei antice, cari sub un portic la Atena, propovăduiau virtutea și perfecțiunea morală cătorva rafinați ai literilor și filosofiei.

Religia prin intervenția sa, „dramatizează aceea concepție a universului“ și a-

¹⁾ N. Filipescu „Cătră un nou ideal“ 200 pagini. București 1898. Editura Librăriei Storek et. Müller pag. 79.

propie acele adevăruri de cei mici și umiliți. Filosofia e aristocratică, iar religia democratică. Concepțiunilor abstracte ale filosofiei, religia le dă viață; ea le rostește într'un mod pozitiv și dogmatic; prin autoritatea sa, ea poruncește credințe. Iată de ce filosofii au avut discipuli, pe câtă vreme religiunile au stăpânit noroade și au născut civilizațiuni. Aceasta superioritate a religiei sunt nevoiți s'o recunoască azi chiar mulți din cei ce nu-i sunt credincioși. Renau zicea: — „Hristos nu va fi nici odată întrecut!“

Această atitudine față de biserică, tot odată sceptică și cuvicioasă cu care nu prea eram până aci deprinși din partea vrășmașilor bisericii, constituie „religia celor cari respectă“, dacă nu încă „religia celor cari cred“. Dar trecerea dela una la alta e ușoară. Când ai ajuns a gusta din fructele minunate ale Creștinismului, nu te mai poți împotrivi puterii misterioase ce te silește a pătrunde până la rădăcina lor.

Reacțiunea contra esceselor naturalismului s'a abătut tot mai mult spre religione. Această pornire o constată în Franța unul din scriitorii cari urmăresc cu o mai luminată atențiune mișcările gândirii contemporane. „Acum zece ani — scrie d. Ed. Rod¹⁾ — abia se lua în seamă această reacțiune și oamenii pătrunzători, cari cetesc în viitor mai bucuros decât în prezent, prorociau apropierea unei ere nouă, în care omenirea lăpădând cele două cărje putrezite, morala și religia va înainta cu pas ușor pe drumul liberei cugetări sub soarele științei. Și, iată că faptele sunt pe cale a da o izbătoare desmintire acestor prorociri. Așa că multe idei și credințe cari s'ar fi putut so-

¹⁾ E. Rod. Les idées morales du temps présent.

coti căzute pe veci în părăgînire, aproape în ridicol, își reiau vechiul loc; așa că cultul idealului, alungat ca absurd, renaște sub forme nouă, astfel că tinerimea de azi reîncepe să sărbătorească morala și religia cu acelaș entusiasm cu care tinerii dela 1848 sărbătoriau știința și libera cugetare“.

În Anglia, unde credința a fost totdeauna mai ageră, reacțiunea e împinsă până la ultimele ei margini. D. Balfour dădu la lumină acum doi ani, celebra lui carte „Razele Credinții“, în care cercetând cele două elemente pe care se reazămă religia, adică rațiunea și autoritatea credinții, ajunge a se rosti fără șovăire, în favoarea autorității. Pentru dânsul rațiunea e numai o uriașă putere de desagregare. „Nici nu se poate închipui o societate în care toți membrii ei s'ar crede îndreptățiți a cerceta din punct de vedere critic, principiile, pe care se reazămă orice lege pozitivă și orice poavă a moralei, în care bărbați, femei și copii, înarmați cu metoadele critice cele mai iscusite, și-ar lua sarcina de a prețui cu deplină libertate de spirit, întru cât merită aprobare ori osândă caritatea, cinstea, furtul ori crima“.

Rațiunei nu datorim nici unul din principiile, pe care se razămă societățile. Aceste principii și mai toate credințele sunt alcătuite în o sumă de cazuri, de educație, de deprinderi, de opinia publică, de convicțiunea contagioasă a corporațiunilor, de familie, de partidul politic ori de biserică. Și dl Balfour ajuge la această încheie, că superioritatea noastră reșede nu atât în însușirea de a convinge ori de a fi convinși prin raționament, cât în puterea de a înrăuri ori de a ne lăsa a fi înrăuriți prin autoritate... Dar oricum, fie că s'ar da precădere autorității asupra rațiunii, ori rațiunei asupra autorității, neîndoelnic este, că religia începe a prinde puteri nouă...

rirea Vandalilor. În anul 896 au ocupat Arabii insula și la 1091 fu cucerită de Normani. La anul 1530 Carol al V a cedat insula ordinului cavaleresc al Ioaniților, în speranța că ea va fi o fortăreață nebiruită în contra turcilor. Merite nemuritoare pentru creștinism și cavalerii, cari apoi au fos numiți ai ordinului de Malta, prin vitejia și tăria lor în războaiele contra Turcilor din veacul XVI-lea. Cu dispreț de moarte și-au apărat insula timp de trei luni și jumătate, la 1565, sub comanda vestitului Mare Magistru La Valette, pregătind astfel biruința definitivă a creștinilor asupra Islamului la Lepanto. La Valette a fost întemeietorul unui oraș pe-o limbă de pământ îngustă și povârnită și care se întinde în mare prin două golfuri adânci. Orașul și astăzi poartă cu fală și recunoștință numele marelui său întemeietor. Dorința mea era să mă văd acolo jos la marea pururea agitată, la porturile și golfulurile sale, la zidurile puternice și fortificațiile sale, jos la Valetta cu nenumăratele sale amintiri din timpul ordinului de Malta, acolo mă trăgea pe mine inima. În acest oraș fusesem cu o zi mai înainte pentru câteva minute, dar numai în scop de a face vizite singur, și nesupărat de nimeni să las sufietul meu impresiunilor farmecului vrăjitor al acestui oraș înconjurat de ape.

După ce m'am refutors la Vitta Vechia și am vizitat singurul lucru demn de văzut,

frumoasa grădină — unică în felul ei — S. Antonio, creațiunea minunată a unui Mare Magistru, cu dispoziții ideale și practice în acelaș timp, se ivește ocaziunea favorabilă pentru realizarea planului meu. La dorința mea dl Portelli m'a adus și m'a lăsat la colegiul Iezuiților și plecă la locuința sa cu Principele Abate. Iau de pe biroul meu cele câte-va cărți postale ilustrate scrise deja de dimineață, scriu repede o telegramă amicilor mei din Monte-Cassino cari mă invitaseră la sfințirea cripei sfântului Benedict — și plecai pe jos. Fiindcă era deja ora patru, m'am urcat în prima birjă liberă ce-mi ieșise înainte, și pornim spunând vizitiului să oprească la oficiul poștal din Valetta. Pentru prima oară am fost stăpân pe mine în insula Malta, pentru prima oară am fost salutat peste tot în mod amical, pretutindeni observ că locuitorii, orașeni și săteni, au stimă pentru preot. Trăsura trece repede pe lângă conducte de apă în formă de bolte susținute de arcuri numeroase, și pe lângă multe vile, înaintând spre Hamrun la vale, unde strălucește lumina albastră a valurilor unui sân adânc intrat în uscat. Apoi vin fortificațiile și construcțiile orașului Floriana, parcuri întinse, câmpuri de exerciții militare și grădini publice, în sfârșit ne vedem înaintea bastioanelor colosale din Valetta. Prin aceste fortificații apoi trece trăsura peste un pod îngust și o poartă în capitala insulei. Circulația este mare, vehiculul ina-

inteză încet. Ajunși la marea teatru al orașului, vizitiul cârmuește la dreapta, pentru a opri la oficiul poștal dintr'o stradă laterală unde am făcut și o cumpărare de mărci poștale mai rare din Malta, pentru un bătrân dar pasionat colecător de mărci. La agentura telefonică din strada principală am dat drumul trăsurii, însă pentru plata dreaptă a birlajului a trebuit să mă folosesc de ajutorul unui agent de siguranță, căci bravul conducător nu cunoștea decât dialectul său maltezian.

(Va urma.)

(Revista catolică).

B. Netzhammer.

Cugetări.

Culese de I. P. C.

Cea ce mă face să te iubesc pe tine Isuse, e paharul suferințelor, pe care l'ai golit până în fund; opera mare a rescumpărării pe cari ai luat-o asupra-ți și pe care a-i îndeplinit-o.

Sf. Bernatd.

Bunăitatea este izvorul tuturor virtuților.

Sf. Ioan Gură de aur.

Filosofia, care până mai eri săpa religia se apropie acum de dânsa și îi crește sprijinul spre a lupta împotriva științei naturaliste, tăgăduitoare ori cărei speculații. Iar oameni de știință, cărora prejudecățile nu le întunecă cu totul vederea, ajung să recunoască în cele din urmă, că biruințele lor mărețe pe terenul material n'au părche pe cel moral ci sunt nevoiți a lăsa în această parte, câmpul deschis bisericii. Este deci un mijloc de împăciuire între religie și știință prin tragerea liniei de hotară dintre ele... Un conflict aparent nu e firese, întru cât știința și credința au fiecare un câmp de acțiune deosebit.

„Știința ne arată cece este; morala religioasă cece trebuie să fie. Știința ne spune cece suntem ca animal; religia ne învață cece trebuie să fim ca oameni. Știința își are razimul în natural, religia în supranatural; știința vorbește minții, religia inimii. Cât de firești ne par azi aceste adevăruri și totuș cât drum am străbătut pentru a ajunge aci! Și câți au intrat pe calea aceasta, pe care eram deprinși a-i întâlni pe alte poteci! Câte conversiuni uimitoare! Câte manifestațiuni sgomotoase în favoarea religiunii!.. Iată un fruntaș al bisericii, cardinalul Mannig, care trece dela protestantism la catolicism, prețuind, că religia catolică impune mai cu putere credința prin splendoarea aparatului său exterior. Și apologia acestei convertiri o face unul din stâlpii de până ieri a protestantismului, d. de Pressensé.

Iată la polul celalalt al cugetării, unul din capul școlii evoluționiste, Huxley, care se desparte de Herbert Spencer și de școala lui, declarând, că nu mai privește pe om ca pe cel din urmă produs al evoluțiunii cosmice, ci ca pe o ființă morală neatârnată, în stare de a cârmui această evoluție!

Iată și un luceafăr al libertății contemporane, romancierul nihilismului filosofic, marele Tolstoi, care și reneagă succesele ca și credințele și renunță la literatură spre a se face apostolul Evangheliei! Mai de curând una din cele mai de seamă reviste franceze, deschise liberei cugetări, La Revue des Deux-Mondes, publică un zgomotos manifest al dlui F. Brunetière, în favoarea religiunii cu următoarea concluzie: „Inima omenească hrănită cu preceptele Evangheliei a fost amăgită de neputința științei de a ne înzestra cu o morală și nu va mai cere științei, ci religiunii formula fericirii“.

În fine, dl N. Filipescu mai citează pe dl Benjamin Kidd, un scriitor însemnat din Anglia, care în cartea sa, „Evoluția socială“ așa se exprimă... „Tot ce s'a săvârșit până acuma în lume, toate evenimentele de seamă și toate epocile de mărire ale popoarelor își au obârșia în inima omenească, în sentiment și în deosebi, în spiritualismul creștin... Sentimentul religios a fost și va fi de-apurarea rădăcina propășirii omenirii.“

Cât bine nu ar aduce neamului nostru — atât de oropsit de soarte conversiunea, întoarcerea spre biserică și credința a tuturor intelectualilor noștri, care cei mai mulți au crescut cu prescură!!

Cine are urechi de auzit, să auză și nițică dragoste adevărată de neam, s'o înfăptuească!

V. Gr. Borgovanu

Director; prof. de pedagogie și filosofie.

Correspondențe.

Din dieceza Gherlei.

— Soartea preuteselor văduve. —

În nr. 76 din anul 1913 al „Unirii“ apărut cu datul 31 Iulie, am fost sulevat chestiunea fondului văduvelor preutese și a orfanilor de preoți din adevărata durere de inimă pentru soartea lor tristă și exprimam părerea îndreptățită, că nu se va afla preot în întreagă dieceza, care să nu voiască a contribui la mărirea fondului văduvelor preutese și a orfanilor de preoți, cel puțin cu suma ce-am dat-o pentru înființarea fondului de penziune preutesc.

Mai exprimam speranța, că la discuția acestei chestiuni vor mai lua parte și alți frați preoți în coloanele prețuitei noastre „Unirea“.

Speranța exprimată nu mi-s'a împlinit, deși soartea preuteselor văduve și a orfanilor de preot a rămas aceeași și nu s'a îmbunătățit întru nimca.

Ca cestiunea sulevată să nu rămână moartă, ci ea să fie ținută la suprafață, am aflat de bine a-o discuta din nou.

Cumcă cestiunea îmbunătățirii sorții văduvelor preutese și a orfanilor de preot este o cestiune arzătoare și ea trebuie apropiată de rezolvirea fericită, este dovadă și o mică și modestă scrisoare a doamnei văduve preutese, Nina Andreiu, publicată în extras în nrul 8 dela 29 Ianuarie 1913 al „Unirii“.

Autoarea scrisorii publicate în „Unirea“, tot în loc modest, între diverse, cu cuvinte simple însă duioase descrie starea preutesei rămase de soțul său și încă impresurată de orfanii săi, carea accentuează, că până când văduva zilerului știe câștiga pâinea de toate zilele cu lucrul mânilor, cu munca sa, a comerciantului cu continuarea afacerilor comerciale; până când văduvele oficianților de stat au asigurate penziuni, cari le asigură un traiu cinstit în starea lor de văduvie, până atunci văduva preuteasă să retrage la ai săi cu copiii cu tot, unde să năcăjesc și unde năcăjesc pe ai săi până la moarte.

E cu neputință, ca să nu se înduioșeze o inimă simțitoare citind aceste șire atât de grăitoare despre mizeria, în care se află nenorocitele văduve preutese cu orfanii lor.

Și totuș nu ne mișcăm spre a veni în ajutorul lor, noi ceice predicăm cuvântul lui Dumnezeu, noi ceice pe urma lui Isus Hristos binevestim săracilor, noi ceice avem chemarea dată apostolilor de fiul lui Dumnezeu, de a învăța ce este mila iară nu jertfa.

Văduvele preutese împinse de mizeria în care se află, ridică și ele glasul pentru îmbunătățirea sorții lor și a orfanilor lor. Ele vorbesc modest însă duios prin șirele scrise de doamna văduvă preuteasă Nina Andreiu. Dar ar trebui să urmeze și altele și atunci ghiata de pe inimi se va topi, charitatea și cu mila se vor întâlni în sufletul vostru și va răsări pomul cu fructe dulci.

Este tocmai un jumătate de an de când am sulevat această chestie, și ar fi timpul, ca ea să se apropie de încolțire.

Deodată cu sosirea primăverii se adună preoții în conferințele tractuali, în sinoadele protopopești.

Rog pe cei puși în fruntea tractelor pe domnii protopopi, dar rog și pe toți frații preoți, ca cestiunea aceasta să-o adu la desbatere în sinoade.

În sinodul de toamnă al clerului din tractul Reteagului ținut la 21 Noemvrie anul trecut 1913, am adus-o pe tapet în vorbirea de deschidere a sinodului și în formă de propunere și am recomandat Venerabilului cler tractual să primească propunerea, și să aducă decisiunea, ca fiecare preot să contribuie cu o taxă de 320 coroane la mărirea fondului preuteselor văduve și a orfanilor de preot, ca taxă fundamentală, iară ca taxă anuală să oferim spre alimentarea acestui fond 32 coroane, cu acel adaus, ca hotărârea adusă să se comunice cu Venerabilul cler diecezan, spre aderare, și dacă acela nu adera, să se facă pașii pentru înfăptuirea hotărârii.

Sinodul a primit propunerea, ca taxă fundamentală să fie 200 coroane solvind-o în 4 rate din competența congruală, care să detrage în doi ani consecutivi, și această reducere sa făcut din considerarea anilor răi, și a crizei economice-financiare, care apasă și pe preot.

Apelez deci la simțul de charitate și de jertfă a Venerabilului cler din dieceza Gherlei, ca să adereze la hotărârea sinodului tractual al Reteagului și eventualele aderări să le ia la protocol în conferințele de primăvară și să le susțină Venerabilul Ordinariat, care văzând dorința clerului exprimată în chip de hotărâri în protocoalele acelor conferințe, va lua dispozițiile ce li va afla necesari.

Inima nobilă de Părinte a marelui nostru arhieru Vasile, fără îndoială, este pătrunsă de durere pentru soartea tristă a preuteselor văduve și a orfanilor de preot și se va bucura de acest gest generos al clerului diecezan, și cu energia-i esperiată va îngriji, ca îmbunătățirea sorții preuteselor văduve și a orfanilor de preoți trup să se facă. Iară aceștia cu lacrimi de bucurie vor binecuvânta pe generosul Părinte și în rugăciuni fierbinți cu inimi și mâni ridicate spre ceriu I-vor cere viață îndelungată și sănătate dela Domnul întru lungime de zile.

Voi, preoții, lucrători în via Domnului, știind asigurată în mod mai omenos soarta văduvelor preutese și a orfanilor lor, știind, că acele ființe, cari ne sunt atât de scumpe, cari cu noi împărtășesc soarta bună și rea, cum ni-este rânduit, — nu au să privească cu atâta groază la viitorul lor în cazul morții noastre, vom putea lupta cu mai mare curaj lupta cea dreaptă, vom purta mai cu îndrăzneală steagul spre biruință întru mărirea lui Dumnezeu, spre înflorirea bisericii adevărate alui Hristos și spre binele și fericirea fiilor noștri sufletești.

Ioan Sonea, adm. protop.

Reviste.

Alianța Româno-Greacă. Declarațiile dlui Take Ionescu. Corespondentul din București al ziarului „Neue Freie Presse“ a avut o convorbire cu fostul ministru Take Ionescu, care i-a făcut următoarele declarațiuni: „Nu cred în posibilități...“

tatea încheerii unei noi alianțe balcanice. Eșecul primei confederații balcanice este încă în amintirea tuturor. În situația de azi, nici Sârbia și nici Grecia nu pot face Bulgariei concesiuni teritoriale, prin cari Bulgaria ar putea fi determinată ca să se asocieze acestei noi alianțe.

Toți partizanii păcii doresc încheerea unei alianțe balcanice, în care ar trebui să intre și Turcia: însă din cauza turburărilor interne din Bulgaria, cari sunt în legătură cu politica externă, e puțin probabilă o asemenea schimbare radicală în atitudinea Bulgariei.

În cursul tratativelor de pace din București am căpatat impresia, că precum Sârbia nu e dispusă să cedeze orașele Istip și Coceana, astfel și nici Grecia nu ar renunța la Cavallă.

După părerea mea personală, conferințele din Petersburg n'au modificat situația creată prin tratatul de pace dela București.

Rolul României. Un colaborator al ziarului „Lokalanzeiger“ a avut o convorbire cu un înalt diplomat rus, care se află în trecere la Berlin. După părerea mea a zis diplomatul rus, toate știrile despre reînnoirea confederației balcanice trebuie să fie privite cu rezervă.

Guvernul rus e stăpânit de o mare nervositate și își dă toate silințele spre a desminti acuzațiunile presei panslave relativ la pretenziunile eșecuri ale guvernului. Se poate întâmpla ca aceste silințe să dea loc unor concluziuni false.

România nu are de gând să participe la vre-o nouă combinațiune, cu atât mai puțin, cu cât se știe ce rezultate excelente a dat politica României libere.

Este adevărat, că relațiunile dintre România și Austro-Ungaria nu mai sunt așa cordiale ca în trecut. Românii sunt întru câtva indispuși din cauza chestiei naționalităților din Ungaria.

Sunt însă speranțe, că ambii bărbați de stat din România și Ungaria vor reuși să înlăture această neînțelegere.

Nici Venizelos nu-și va lega mâinile înzadar. Grecia e flatată de toate puterile și Venizelos știe să se folosească de avantajul acestei bunăvoințe generale, fără a plăti un preț prea scump.

Nota puterilor relativ la chestia insulelor va fi prezentată peste câteva zile la Constantinopol și Atena.

Se crede, că Turcia va lua act de această notă, fără a da un răspuns formal. Prin aceasta, Turcia vrea să lase chestia deschisă.

MAI NOU.

Contele Tisza despre pact.

Numărul din urmă din „Pester Lloyd“ publică următoarele declarații ale contelui Tisza:

— *Din partea mea consider de încheiate pertractările, ce am avut cu bărbații români. Am analizat cu acești domni întreg materialul, subliniindu-le punctele, în cari pot lua în considerare interesele și dorințele poporului român, pentru cazul, că Românii renunță la programul lor național și acceptază, fără rezervă, punctul de vedere al statului unitar maghiar.*

Le-am dat a înțelege acestor domni, că aștept acum răspuns hotărât: da sau ba, căci în alte tratative nu mai intru.

După ce voi primi răspunsul, voi aduce chestia în dezbateră din cameră.

Diverse.

Rugăm pe Stimății abonenți, să binevoiască a-și renoi abonamentele și cei ce sunt în restanță cu abonamentele pe anii trecuți să-și achite datoriile. Foaia nu se poate susține fără abonamente plătite înainte.

Red. și Administrația.

Concurs. Cu terminul de 25 Februarie 1914 se publică concurs la următoarele stațiuni învățătorești:

Stațiunea de cantor-învățător din Băgău, districtul protopopesc Aiud.

— Stațiunea de învățător din Băla, districtul protopopesc Pogăceaua.

— Stațiunea de cantor-învățător din Filea-de-sus, districtul protopopesc Turda.

Convocarea comitetului național în cauza tratativelor între Români și Tisza. Comitetul național e convocat în ședință plenară pe Marți în 17 Februar n. la Budapesta și nu pe 13 și 14 l. c. după cum s'a anunțat prin ziare. Cu aceasta ocaziune se va lua o deciziune definitivă în chestia pactului, și se vor da publicității toate convorbirile și demersurile făcute între delegații comitetului și prim-ministrul Ștefan Tisza.

Vizita președintelui consiliului de ministrii al Greciei Venizelos la București. Venind dela Petersburg, prim-ministrul Greciei, Venizelos însoțit de doi secretari a sosit în București.

La gară a fost întâmpinat de colonelul

Costescu aghiotantul regal, de prefectul capitalei București și de ministru plenipotențiar al Greciei în fruntea număroșilor membrii din colonia greacă.

Trăsura palatului l'a condus la hotelul Boulevard unde a descins. După amiază a făcut vizite dlor Brătianu prim-ministru, Em. Porumbar ministru de externe, Take Ionescu, Marghiloman, general Hârjeu și general Coandă, iar seara a fost primit în audiență de M. S. Regele Carol, care a durat până la orele 8, când prim-ministrul grec a luat parte la dineul intim, care a avut loc la Palatul regal.

În onoarea distinsului oaspe s'a mai dat banchetul oficial la ministerul de externe la care au asistat toți ministrii și plenipotențiarul Greciei în București.

Aceasta vizită să aduce în legătură cu încheerea unei alianțe balcanice între România, Grecia și Sârbia.

Diverse. La întrebarea noastră „Ce-o mai fi și asta?“, pusă la rubrica aceasta în numărul nostru trecut, ni-se scrie din Reghin.

Informația fițiucei din Oșorheiu, care-și zice „Ujság“ e un infam atac la cinstea fi-ciorilor noștri români, plecați să fie îmbrăcați în serviciul patriei! Erau peste o sută de inși din satele Măerău, Filea, Murăreni ș. a. toate vecine, lângă Murăș. Așteptând sosirea și plecarea trenului în jos, își petreceau între părinți și iubite — cum e vechiul obicei strămoșesc... Unguri încă erau foarte puțini — cum — pe aci nici n'au deunde fi mulți. Chiar unul din ei inse a dat anză să se amestece un oficial dela tren, trăgându-l jos de pe scara cupeului. Larma produsă a făcut s'alerge câți-va unguri din sat din Măerău. Ațitarea l-și poate închipui ori cine, că în chipul acesta iute s'a produs și deplasat. Dar nu s'a sdrobotit nimica, ci numai în capul ovreiașului informator dela „Ujság“. Destul, că au fost trași cu zecile în judecată și purtați după întoarcerea din miliție pe la judecăți. Ai noștri nici visa nu puteau, că le-or mai trebui și în asta advocați. S'au dus singuri și rezultatul a fost osândirea lor cu nemiluita, pentrucă li-se opria vorba de apărare!

Adevărații scandalajii inse au fost achitați ca mielugei nevinovați.

Se va apela și apoi voinicii nu vor mai sta singuri, expuși arbitriului, ci vor avea advocați conștienți de datorința, ce li-se va impune.

Măerăul e locuit de 3400 unguri ref. și 616 români.

Iată deci minciuna „Ujsăgului“!

Teatru și petreceri. Inteligența română din Deva, invită la *Concertul* urmat de teatru ce se aranjază de „Reuniunea română de cântări din Orăștie“ cu concursul tenorului Ionel Radulescu și al muzicii regimentului 64 din Orăștie în teatru orășenesc din Deva, Sâmbătă în 21 Februarie n. 1914.

— Tin-rimea română gr.-cat. din Ighiu invită la concertul împreunat cu producțiune teatrală, ce se va aranja Joi, în 12 Februarie n. 1914. (Trei sfinți) în școala gr.-cat. din loc începutul precis la 8 ore seara.

— Reuniunea femeilor rom din Ciucmandru invită la producțiunea teatrală ce se va ținea în 12 Febr. st. n. Trei-Sfinți

Se va preda: *O vișoară* piesă teatrală în 3 acte.

Colecte, mulțămite publice, escrieri de concurs, anunțuri se vor publica pe viitor la partea taxabilă a foii.

Cursurile Asociațiunii. In sala festivă a Muzeului Asociațiunii, cu începere dela 8 Februarie nou 1914, in fiecare Duminică, se vor ținea următoarele cursuri: La 8 Februarie n. dela orele 5—6 $\frac{1}{2}$: Dr. Ioan Lupas: Istoria universală in ultima jumătate a veacului al XIX-lea. La 15 Febr. n. dela 5—6 $\frac{1}{2}$: Dr. Ioan Ursu: Istoria României dela Unirea Principatelor până astăzi. La 22 Febr. n. dela orele 5—6 $\frac{1}{2}$: Ioan Agârbiceanu: Cultura ardeleană in jumătatea a doua a veacului al XIX-lea. La 1 Martie n. dela orele 5—6 $\frac{1}{2}$: Dr. Silviu Dragomir: Istoria Românilor din Ungaria dela 1848 până in zilele noastre. La 8 Martie n. dela orele 5—6 $\frac{1}{2}$: Dr. Iancu Nistor: Istoria Românilor din Bucovina și Basarabia in veacul al XIX. La 15 Martie n. dela orele 6—7 $\frac{1}{2}$: Oct. C. Tăslăuanu: Războiul din Balcani. Campania armatei române. Teritoriul cucerit (cu proiecțiuni de schiopticon). La 22 Martie n. dela orele 6—7 $\frac{1}{2}$: Dr. Alex. Bogdan: Literatura română dela „Junimea” până astăzi. La 29 Martie n. dela orele 6—7 $\frac{1}{2}$: Dr. N. Drăganu: Filologia românească dela școala latinistă până astăzi. La 5 Aprilie n. dela orele 7—8 $\frac{1}{2}$: Al. Tzigara-Samurças: Istoria artelor la Români in ultimii 50 de ani (cu proiecțiuni de scheopticon). In Duminica Floriilor dela orele 7—8 $\frac{1}{2}$: Simion Mehedinți: Cultura românească in veacul al XIX-lea. Biroul Asociațiunii.

Constituire. „Societatea de lectură a teologilor români gr.-cat” din Lugoj — s'a constituit alegându-și următorul comitet: Prezident: Septimiu Câmpian an. IV; Viceprezident: Ioan Pop an. III; Secretar: Basiliu Comes an. IV; Cassar: Emil Mărieșan an. IV; Bibliotecar-archivar: Ioan Peteanu an. III. Controlor: Nicolae Stoica an. III. Vicebibliotecari-economi: Iuliu Covrig an. II. și Vasile Moldovan an. I. Notar: Eftimie Pandrea an. I. In comisia literară: Iuliu Miclea an. IV. Octavian Pop an. III. Ioan Târziu an. II. și Virgil Mărian an. I. Notar al comisiei literare: Gheorghe Medoia an. III. Conducător de cor și orchestră: Enea Giurchescu an. III.

Avem celea mai frumoasă nădejdi, că societatea de lectură a teologilor din Lugoj își va implini cu demnitate chemarea sa. Pentru societate: Basiliu Comes, secretar.

Mulțămită publică. La producția teatrală aranjată de agentura „Asociațiunii” din Pânade au binevoit a suprasolvi d-nii: Iacob Truția, notar 2 cor., Iosif Lita, protopop 1.50 cor., Gregoriu Șimon, notar in pens. 1.50 cor., Valeriu Suci, profesor 50 fil. Și-au răscumpărat biletul dnii: August Stupariu, comerciant 4 cor., Nicolae Bărbat învătător 2 cor.

Primească marinimoșii domni mulțumita noastră. Pânade la 28/I. 1914. Comitetul.

Posta Redacțiunii.

Borgomurășeni. De trei ori s'a publicat in Unirea cursurile cantonale. S'au început cu 1 Faur a. c. și durează 6 săptămâni. Vezi Nrii 127 și 128 din Decembrie a. 1913.

R. in D. La anunțul de logodnă ori cununie e suficient, dacă trimiteți 2 cor. la administrația ziarului nostru.

Partea Literară.

F. X. Wetzel.

Calea spre fericire.

— Pentru tinerime. —

Trad. de: P. A. N.

(Continuare).

Fiii nu presupuneau nici o comoară in moșiora părintelui lor și de aceea vestea neașteptată despre comoară pentru ei, era o surpriză îmbucurătoare; foarte chinuitoare, era însă nesiguranța unde ar putea-o afla „In livadă”. Insa erau mai multe livezi. Deocamdată începură să sape acolo, unde mai cu siguranță presupuneau a fi comoara, și fiindcă nu o aflau săpau iarăș in alte și in alte locuri, și așa făcură un an întreg, dar totdeuna fără rezultatul, ce l-ar fi dorit. De aceea însă n'au desperat, ci mai nădăjduiau, că in sfârșit tot vor afla comoara numită.

Intr'o zi se abātu pela ei un moșneag, cel mai bun prietin al decedatului părinte și le zise: „Acum a sosit timpul, când după dorința tatălui vostru trebuie să vă comunic ceva. Veți ști poate, că tatăl vostru nu era îndestulit cu sirguința și munca voastră. El a prevăzut, că voi prin lipsa de diligență veți sărăci de tot, căci el nu era in stare să vă lase moștenire, o mai mare avere. S'a gândit, așadară la un oarecare mijloc, prin care să vă poată întoarce dela nelucrare, să vă abată dela nefolositoare vagabondări și dela cercetarea costisitoarelor petreceri și să vă îmboldească spre lucru și ocupațiune necontentită. Aceasta i-a isbit acum, căci voi deveniți harnici, cruțători, sirguincioși și deștepti. Acestea-s cele două comori, ce vi-le voia tatăl vostru: *Munca necurmată și cruțarea*. Numai prin o viață cruțătoare și prin muncă sirguincioasă veți putea fi fericiți”.

Fără lucru nici un om nu va câștiga nimica. „Nil sine magno vita labore dedit mortalibus”; „viața n'a dăruit nimica muritorilor fără oboseală” zise încă de mult, vechiul poet păgân Horațiu. Lucrul e legea vieții noastre, noi toți suntem fiii lui Adam, și asemenea lui, toți trebuie să mâncăm pâinea noastră intru sudoarea feței noastre. Fără îndoială, in păgânătate a lucra era ceva de necinste; lucrătorii ocupau pe atunci, cele mai de jos trepte ale societății omenesti, soartea lor era mai nefericită decât a animalelor. Insa creștinismul a nobilitat lucrul. Ineș Domnul Isus Hristos, era fiul de suflet al unui dulgher, El a muncit in lucrătoare până in al treizecelea an al vieții sale, iar de apostoli și-a ales iarăș numai niște meseriași săraci. Și după pilda lor apoi, regi și principii nu s'au rușinat să-și încerce puterea brațelor lor.

Lucrul ne face încă și sănătoși și veseli; lucrătorii sirguincioși sunt cei mai rari mușterii ai noștri, se îndatina a zice in mediu. Toți simțim o mare plăcere când privim cum măiestrul, cântând de dimineața până seara, își îndeplinește lucrul său. Unui săpunar foarte cântăret, un veciu i-a promis 50 de coroane, dacă nu va mai cânta mai mult in decursul lucrului. „Ține-ți numai

banii — zise el — mai mult plătește voia mea cea bună decât banii tăi, rămân tot ce-am fost săpunar cu voie bună”.

Munca ne mai face apoi și virtuoși. La sf. Antoniu patriarhul călugărilor, veni odată in vizită sf. Macarie. După ce amândoi bărbații dedicați lui Dumnezeu s'au îmbrățișat și au rostit obicinuita rugăciune de bun sosit, s'au pus la lucru. Sfântul Macarie nici cel puțin odată n'a privit in sus. Când isprăvea câte o rogojină, o așeza modest într'un unghiu al chiliuței, unde sf. Antoniu nu băgă de seamă. Când acesta in dimineața zilei următoare văzu mulțimea rogojinelor împletite, s'a dus la tinărul călugăr, i-a prins mâinile, le-a sărutat și adânc mișcat zise: „Aceste mâni aduc o mare virtute”.

Mai departe *lucrul e vrednic de raiu, dacă îl îndeplinim cu gândul curat și in statul grației.* Un frate iezuit, pe patul de moarte și-a cerut „cheia cerului”. Așa își numia el acul, ce îl întrebuița zilnic, fiind croitor. Un lucru, pe care îl facem nu din gând curat, ci din deșertăciune, pentru plăcerea oamenilor sau pentru ca să ne câștigăm laude, inaintea lui Dumnezeu nu are preț; un atare lucru, in celea din afară strălucește, dar inaintea lui Dumnezeu e sec și gol. Orice lucru, parâni-se oricât de mie și neînsemnat, de l-am făcut in statul grației și de l-am jertfit Domnului, ne va înmulți resplata vecinică, a cerului. P. Adolf Doss, cunoscutul prietin al tinerilor, vorbea odată cu un tipograf una-alta de-ale sufletului. Părintele sufletesc îl întrebă deodată: „Ți-ar plăcea să te faci sfânt”? Tinărul nu știa ce să răspundă. „Aceasta nu-i ceva așa greu” continua părintele „numai să vrei”. — „Dar cum să fac”? — „Foarte simplu; Dumniata, ești culegător, așa-i? Câte sute de litere culegi la zi? Dacă te vei deprinde, ca fiecare literă să o culegi din iubirea lui Dumnezeu și pentru mărirea Lui, zilnic vei face mai multe sute de acte vrednice de raiu și in acelaș timp îți vei îndeplini și meseria”. Apoi i-a dat unele explicații referitoare la acest propus bun și l-a învățat cum să și-țrezească in inimă. Culegătorul și-a plecat capul și aceasta o socotea drept lucru foarte greu, dar totuș promise, că va încerca. După câteva săptămâni, părintele, iarăș se întâlni cu tinărul, și nici că și-a mai adus aminte de convorbirea lor de mai înainte. „Imi merge de minune” strigă tinărul „din ce in ce imi e tot mai ușor”. — „Bine dar ce?” — „DVoastră mi-ați arătat cum poate fi cineva sfânt, răspunse tinărul, și eu in acest timp am încercat, și imi merge foarte bine”.

Cine va mai zice așa dară, că a lucra e rușine? In anul 1880 a murit in California un milionar fără copii. Ca moștenitor al averilor sale și-a lăsat un nepot, dar numai pe lângă condiția, ca acesta in decurs de cinci săptămâni, îmbrăcat in cele mai elegante vestminte să servească ca curățitor de ghete in cea mai umblată stradă a orașului, dela ceasurile 6 dimineața până la 8 seara. Unchiul prin aceasta voia să arate nepotului său, că chiar și celui mai bogat om, lucrul îi servește numai spre cinste. Când odată Napoleon I. mergea la plimbare prin st. Helena cu Doamna Balcombe trecu pe lângă ei niște tineri, cari duceau o sarcină. Doamna le porunci cu un ton posac să-i piară din cale. Dar Napoleon între-

veni și zise: „Față de cel ce muncește trebuie să avem respect“. Luernul e legea vieții; fiecare e dator să lucreze: meseriașul simplu care cu mâni scortoase își poartă uneltele, ca și studentul, ce învață elementele științei; comerciantul, ce poartă negoț în țările depărtate, ca și scriitorul, care prin cărțile lui cearcă să promoveze tot ce e bun și frumos; învățații, cari de pe îngălbinitile pergamente, descifrează scrisoarea ștearsă de jumătate, a anilor tecuți, precum și țărănul, ce împraștie sămânța ca să poată avea recoltă, — tuturora le strălucește pe frunte urmele lucrului. De privește cineva cetele lucrătorilor italieni, cari în fiecare primăvară pășesc pe pământurile germane și elvețiene, va crede cu siguranță, că țărănilor de pe acolo li-e frică să nu li-se facă bătătuiri. În anul 1891 în Germania și Elveția 66 000 de italieni aveau ocupațiuni*). Dacă lucrurile acestor brațe străine le-ar fi ocupat băștinașii atunci nu s'ar fi putut auzi atâtea plângeri: nu avem ce lucra, dați-ne lucrul! De aceea iubite tinere, iute la lucru! Nu te rușina de el! Să se rușineze cei ce își petrec zilele în trândăvie, fiind numai spre sarcina lor și a altora. Iar cel ce prin muncă dreaptă se face vrednic de pâinea sa, acela are drept la cea mai frumoasă decorație.

Se întâmplă uneori fără îndoială, că unii sau alții tineri au mai mare aplicare spre studiu, decât spre a mulge vacile sau spre a cârpi ghetele rupte. În atari cazuri e bine să ceară sfat dela preoți și învățători. Chiar și cei ce se pregătesc pentru cariere științifice încă trebuie să lucreze neîncetat, căci altminterlea nu se va alege nimica din ei! „Dela vîlădică până la opincă nu e nici un oficiu, a cărui purtare să fie cu succes și onorabilă și să ne procure și satisfacție, — dar care nu ar pretinde lucru mult, fie cu mâinile sau cu mintea sau cu amândouă“, zice Isaac Barrov.

Pe casa primăriei în Nürnberg, e un bătrân orologiu cu roate masive, penduli greoi și ponduri enorme. Pe cadranul orologiuului stă, cu mari litere inscripția: „Ubi onus ibi sonus“, adică: „Te ostenești dar vei și dobândi“. A trecut o oră, se desface un cârligel, și în internul cutioarei începe a se mișca, a vui și a se cutremura, a bate și a bubui. Roatele scârțăiesc, pondurile se slobod, ciocanul se ridică și cu o puternică lovitură cade pe clopot, care cu sunet surd și puternic vestește orașenilor numărul orelor. Prin acest orologiu și inscripțiunea de pe el voia, măestrul să arate tuturor timpurilor și neamurilor, celor tineri și bătrâni, săracilor și bogăților, ce fructe aduc: osteneala și munca. Toți bărbații mari și însemnați prin muncă și sirguintă au devenit mari și însemnați; leneșul și trândavul își pierde și ce are. De aceea, iubiti tineri, aș voi să vă dau ca deviză: „O păreche de mâneci de cămașă“. Aceasta are deviza unui prezident nord-american, care în tinerețe era industriaș. Învățați o meserie sau economia, numai fiți măestri silitori și economi harnici. Alegeți-vă alt oficiu, dacă deosebita aplicare și talentul vă atrag într'acolo, dar faceți-vă în orice timp harnici prin sirguintă de fier și zel neobosit. Atunci sărăcia amară nici când nu va trece pragul casei voastre, voi veți trece fericiți prin viață, ba poate veți do-

bândi și poziții înalte și bogății mari. Nouă procente din bogății nord-amenicani și-au început cariera fiind copii săraci; s'au îmbogățit însă prin diligență, cruțare și strădanie. A. T. Stevart, un tinăr sărac, în ultimii ani ai vieții, avea un venit anual de 1 milion și jumătate dolari*). I. I. Astor, feciorul unui colon lăsa după sine 20 milioane dolari, Ștefan Girard, un ucenic de corăbii, a agonisit o avere de 9 milioane dolari, Cornel Vanderbilt și-a început cariera fiind văslăș; dar mai târziu a putut dărui guvernului niște vapoare în preț de 4 mil. dol. și lăsa în urma sa cam 90 milioane dolari.

Dar chiar și de nu vi s'ar întâmpla ca unui țesător de in din Augsburg, cu numele Ioan Függer, de care se temeau oarecum și cei mai puternici principii, totuș prin muncă vă veți împlini chemarea vieții, făcându-vă vrednici cu adevărat de pâinea voastră; iar numele vostru fi-va păstrat nepătat pentru viitor.

2. Libelul de depunere.

„Pe celce v'ar zice, că și fără diligență și cruțare v'ați putea îmbogați nu-l ascultați; acela-i un șarlatan.“

Benjamin Franklin.

Un principe de altcum, fiul unei văduve sărace din Basel, — scrie Petru Hebel — fiind odată la preumblare pe câmp, a dat de un țărăn, cu care intră în vorbă. După ce l-a întrebat mai multe lucruri, a aflat, că pământul nu era al lui, ci el îl lucra ca năimit pentru 1 cor. la și. Principele, care de sigur în grelele afaceri ale guvernării întrebuința mulți bani, în graba mare, nici n'a putut socoti cum e cu puțință să se îndestulească cineva cu 1 cor. la zi, și totuș să fie așa de vesel. Dar omul curajos îi răspunse: „M'aș simți foarte rău dacă aș cheltui toți banii, Din aceștia a treia parte, trebuie să-mi ajungă; cu o altă parte plătesc datoriile, iar restul de a trei-a-patra parte, îl depun spre păstrare. Principele nici aceasta n'o înțelegea cum se poate. Dar țărănul vesel spuse mai departe: „Plata o mai împărțesc și cu bătrânii mei părinți, cari nu mai pot lucra și cu fiii mei, cari numai acum învață să lucre; acelora le răsplătesc iubirea ce o au dovedit față de mine în copilăria mea, iar dela aceștia nădăjduiesc, ca nici ei să nu mă părăsească în bătrânețele-mi neputincioase“. Principele a răsplătit onestitatea țărănului cinstit și a purtat grije de fii lui. Iar binecuvântarea ce i-a dat-o bătrânii lui părinți a fost prea răsplătită la bătrânețele sale prin iubirea fiilor săi recunoscători.

Oare câți tineri sunt ca și acel principe?! ei cred, că e cu neputință a cruța ceva din o plată mică. Însă vedeți, e foarte cu puțință. Toată taina cruțării zace într'aceea, că trebuie să cheltuim mai puțin, decât câștigăm. De aceea își grijește și cruță:

1. După cât își stă în puteri averea. Când muri Vilhelm împăratul Germaniei, în laboratorul lui au aflat pachete întregi de hârtie curată, carea, el o rupea din scrisorile ce-i veneau, pentru ca ocazional să o întrebuințeze la unele însemnări. Covertile scrisorilor le întorcea pe cealaltă parte.

Mai departe împăratul atât vestmintele cât și ghetele le purta până când i-se rupeau.

Chiar și cele mai mici și mai puțin prețioase lucruri ce le avem încă trebuie să le grijim. Datina de a nu călca în picioare sfărâmiturile de pâne ce sunt pe jos, e foarte evlavioasă, foarte bună, căci nu e permis a necinsti darul lui Dumnezeu. Dar chiar așa trebuie să îngrijim și toate cele ce sunt trebuincioase oamenilor și animalelor: strente, lemne și cărbuni, mobile și uneltele, mâncare și beutură și de toate celea, căci se zice și în sfânta Scriptură: „Adună-ți rămășițele, ca să nu se piardă!“

Oare, aceste cuvinte ale Domnului nu ne îndeamnă să păstrăm și cruțăm tot ce avem? Priviți numai ce fac unii oameni cu averea lor; cu vestmintele, mobilele și uneltele lor! Abia au îmbrăcat bunăoară un vestmânt nou și deja acela e murdar, rupt, stricat. Ceeace economii cruțători, au putut câștiga cu multă zdroabă în vreme de zece ani, aceea, alții o nimicesc într'un an.

Dar de voți să cruțați, păstrați-vă mai întâi cât numai vă stă în puteri tot ce aveți: grijii vestmintele, mobilele, uneltele; iar de vi-s'a stricat ceva, tocmiți îndată, pentru că bine știți: Un cuiu de potcoavă ce cade, și nu e înlocuit cu altul, aduce pierderea potcoavei, aduce schiopătarea calului și mai în urmă chiar pieirea lui.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Lib. Pentru teatrale dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de Octavian Prie. Umorul sănătos și motivele luate din viața noastră ardelenescă o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se află de vânzare la *Librăria seminarială din Blaj* (Balázsfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Nr. 9187—1913.

EDICT.

Consistorul arhiepiscopesc gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș provoacă prin aceasta pe Onoratul Ilariu Viciu, administrator parohial gr-cat. din Erneiul-mare, ca în termen de o lună de zile să-și reocupe parohia, pe care a părăsit-o arbitrar, fără concesiune dela auctoritatea sa superioară, căci la caz contrar va fi lipsit de parohie și aceasta se va completa.

Blaj, din ședința conzistorială, ținută la 3 Februarie 1914.

*) Și la noi se află poate prea mulți lucrători străini. N. Tr.

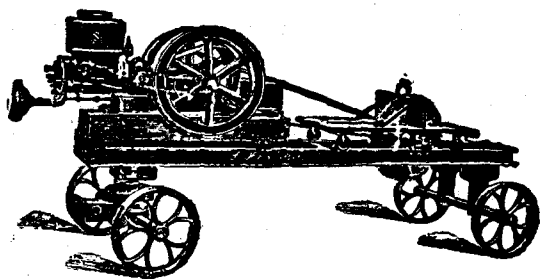
*) Un dolar face în banii noștri cam 5 cor.

In atențiunea tăctorilor și-a
comersanților de lemne!

Inainte de a-ți prevedea atelierul
cu motor, nu întârzia a cere preț-
curentul nostru ilustrat cu
fireze și bârzi cu motorul
original american

WATERLOO

despre cari e știut în general, că s'au
dovedit pretutindenea de celea mai bune

Se poate afla numai la **DÉNES B.**
societatea comandită:
Budapesta, V., Lipót-Körut 15
Coală de preț și deslușiri gratuite.

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din
vieța noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Semi-
narului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat
220 cor.

Balsamul apotecarului A. Thierry

este neîntrecut în efect la boalele de plumâni și
piept, alină catarul și curmă durerile cauzate de
tusă. Curmă aprinderi de gât, răgușeli și dureri de grumazi și
ferbințeli. Cu deosebire e bun contra sgârșiturilor de stomac și
colică. Vindecă vâna de aur și curățește rinichii, dă apetit, și
ajută la mistuire. S'a dovedit de leac excelent la dureri de dinți,
la dinți găunoși, la mirosul gurei folosită ca apă de dinți întăre-
ște gingiile și gura, încetează mirosul obvenit din stomac în gură.
Mijloc vindecător și sigur contra limbricilor. Vindecă tot felul de
raue, orbalț, beșici provenite din ferbințeală, unflături, negei, ar-
sură, membre înghețate. In contra durerilor de urechi e un
leac neprețuit. — Să fie la îndemână în fiecare casă, la cazuri
obvenite, mai ales la influență, coleră și alte boale.

Să scriem la apoteca:

THIERRY A. «Îngerul păzitor» în **PREGRADA**
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

12 sticle mici sau 6 duple, ori 1 specială mare 5 60 K.

La comande mai mari se dă rabat cuvenit. (68) 11-25

Se află de vânzare.

Portretul Escelenției Sale **Dr. Y.**
Mihályi arhiep. și metropolit de
Alba-lulia și Făgăraș, — în mărime
32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria
Seminarială.*

Se află de vânzare la *Librăria
Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4-30 cor. fco. Mărimea
icoanelor 45/70 cm.

A APARUT și se află de vânzare la *Librăria
Seminarială din Blaj:*

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sâr-
bători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfin-
ților preste an după rânduiala bisericii răsăritului
de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.

„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și
cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile le-
gate în 2 volume cu călcâiu de piele fac 100 cor.

A. apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux
face 44 coroane.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 1-5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premierii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt, prin spargere) asig.
p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la
începutul anului 1912 K. 5,456,645.67

Capitale asigurate pe viață achitate „ 5,458,889.48

Starca asiguratilor cu sfârșitul anului 1912 } foc „ 183,667,241.—
} viață „ 11,740,710.—

Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2.603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(8) 8-2